

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра «Психології» (№ 704)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант освітньої програми

(підпис)

Б. Л. Гульман
(ініціали та прізвище)

« 31 » серпня 2021 р.

СИЛАБУС ОBOB'ЯЗKОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Методика організації наукового дослідження

(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: 05 Соціальні і поведінкові науки

(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: 053 Психологія

(код та найменування спеціальності)

Освітня програма: Психологічне консультування та психотерапія

(найменування освітньої програми)

Форма навчання: денна, дистанційна

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Силабус введено в дію з 01.09.2021 року

Харків – 2021 р.

Розробник: Научитель О.Д. доцент, канд. психол. наук, доц.
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри психології
(№ 704)

Протокол № 1 від « 30 » серпня 2021 р.

Завідувач кафедри канд. психол. наук, доц.
(науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

Ю.І. Гулій
(ініціали та прізвище)

Погоджено з представником здобувачів освіти:

(підпис)

(ініціали та прізвище)

1. Загальна інформація про викладача

Научитель Олена Давидівна

канд. психол. наук, доцент

викладає в університеті наступні дисципліни:

- методика організації наукового дослідження;
- психологічна служба;
- психологія управління;
- ігрові методи в психології: Практикум;
- психологія і педагогіка вищої школи

Напрями наукових досліджень:

сфера комунікації

2. Опис навчальної дисципліни

Семестр, в якому викладається дисципліна – 1 семестр.

Обсяг дисципліни:

4 кредити ЄКТС (120 годин), у тому числі аудиторних – 40 годин, самостійної роботи здобувачів – 80 годин.

Форми здобуття освіти

Денна, дистанційна.

Дисципліна – обов'язкова.

Види навчальної діяльності – лекції, семінарські заняття, самостійна робота здобувача.

Види контролю – поточний, модульний та підсумковий (семестровий) контроль (залік).

Мова викладання – українська.

Необхідні обов'язкові попередні дисципліни (пререквізити) – інтелектуальна власність.

Необхідні обов'язкові супутні дисципліни (кореквізити) – переддипломна практика

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета

Вивчення навчальної дисципліни «Методика організації наукового дослідження» полягає в формуванні у здобувачів вищої освіти компетенцій, що забезпечують якісне виконання різних видів і форм наукової роботи: написання тез, доповідей для участі в роботі науково-практичних конференцій здобувачів вищої освіти та презентації результатів дослідження на захисті дипломної роботи другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 053 «Психологія».

Завдання

Вивчення концептуальних та методологічних основ організації, проведення, аналізу і інтерпретації результатів наукового дослідження; методів наукового дослідження; різних видів і форм наукового дослідження; розуміння наукової етики та її дотримання в науково-дослідній діяльності; придбання конкретних навичок, як ці знання можливо використовувати для виконання різних видів науково-дослідної роботи

Після опанування дисципліни здобувач набуде наступні **компетентності**

1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях, а саме обізнаність та розуміння сучасних тенденцій, напрямків і закономірностей розвитку вітчизняної науки в умовах глобалізації й інтернаціоналізації наукового знання.

2. Розуміння значення дотримання етичних норм та авторського права при проведенні наукових досліджень, презентації їх результатів, розуміння наслідків необґрунтованого запозичення матеріалу.

3. Здатність бачити актуальні проблеми у сфері психології та самостійно їх розв'язувати.

4. Вміння втілити свою думку у науковий текст, відрефлексувати різницю системи значень, смислів та їх вербальну символізацію.

5. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію через виконання наукових досліджень що створюють нові знання, використовувати новітні методи наукового пошуку

Очікується що після опанування програми здобувач буде в змозі досягти таких результатів навчання:

А) Знання:

1. Володіти концептуальними та методологічними знаннями та бути здатним застосовувати їх при розв'язанні завдань пов'язаних з методологічною та процедурною складовими наукового дослідження.

Б) Уміння:

1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз інформації з різних наукових джерел із використанням інформаційно-комунікаційних технологій

2. Спланувати та реалізувати на практиці самостійне наукове дослідження у психологічній сфері. яке сприяє розв'язанню значущих наукових психологічних, соціально-психологічних проблем.

3. Визначити об'єкт, предмет дослідження, використовуючи гносеологічні підходи до розв'язання проблем психологічною наукою та практики.

4. Застосовувати існуючі методи та методики досліджень, здійснювати модифікацію існуючих методик для проведення науково-дослідної роботи з психології.

5. Виконувати статистичні обчислення та процедури, що підтверджують достовірність, валідність та значущість отриманих даних.

В) Комунікація:

1. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у письмовій та усній формах, брати участь у фахових дискусіях
2. Дотримуватися етичних норм та авторського права при презентації результатів свого наукового дослідження.

Г) Автономія та відповідальність:

1. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку, демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним, демократичним цінностям у професійній, громадській діяльності.

4. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовний модуль 1. Елементи теорії пізнання. Загальні основи наукового дослідження.

Тема 1. Елементи теорії пізнання. Загальні основи наукового дослідження. Закони логіки.

- *Форма занять: лекції, семінарські заняття. самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 6 годин*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*
- *Семінарське заняття: «Загальні основи наукового дослідження»*

Філософські знання, як передумова наукового дослідження. Багатозначність поняття «наука». Рівні наукової методології. Пізнання, наукове пізнання: види, компоненти. Джерела і види знання. Риси наукового знання. Проблема істини і наукового метода. Наукова проблема як одиниця логіко-методологічного аналізу. Наукова проблема і проблемна ситуація. Якості і етапи адекватно сформульованої наукової проблеми. Факти дійсності і науковий факт (якості, фактори що впливають на його зміст, його роль в науковому дослідженні),

Закони логіки (зміст, за яких умов не діють) та їх застосування у НДР.

Види наукового тексту. Особливості наукової роботи (мета, обов'язкові умови, вимоги, види) та етики наукової праці

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 10 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Оформлення практичної частини до семінарського заняття та підготовка до її здачі.

Тема 2. Наукове пізнання. Типологія методів наукового дослідження

- *Форма занять: лекції, семінарські заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 8 годин.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Наукове пізнання: рівні, загальні особливості. Наука, теорія, практика,

наукове дослідження. Методи наукового пізнання. Загальнонаукові методи що використовуються на емпіричному рівні пізнання. Загальнонаукові методи що використовуються на теоретичному рівні пізнання. Загальнонаукові методи, що використовуються на емпіричному та теоретичному рівнях пізнання. Спеціальні методи гуманітарних наук. Місце методів математичної статистики у НДР.

- Семінарські заняття: «Методи наукового дослідження», «Закони логіки»

- Обсяг самостійної роботи здобувачів: 10 годин.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Застосування методів математичної статистики в науковому дослідженні. Специфічні методи гуманітарних наук.

Оформлення практичної частини до семінарського заняття та підготовка до їх здачі.

Модульний контроль 1

- Форма занять: написання модульної контрольної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).

- Обсяг аудиторного навантаження: 2 години

- Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.

- Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.

Підготовка до модульного контролю

Змістовний модуль 2. Структура наукового дослідження. Види наукового дослідження

Тема 3. Методологічна основа наукового дослідження.

- Форма занять: лекції, самостійна робота.

- Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.

- Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.

Загальна характеристика наукового дослідження: ознаки, рівні, види досліджень. Структура наукового дослідження: методологічна і процедурна частини наукового дослідження. Проблемне питання, актуальність дослідження, об'єкт і предмет дослідження, мета, завдання, гіпотези, методологічна основа та методи, наукові підходи.

- Обсяг самостійної роботи здобувачів: 2 години.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Вивчення термінів та визначень.

Тема 4. Складові успішності проведення, опису і оформлення результатів науково-дослідної роботи

- Форма занять: лекції, семінарські заняття, самостійна робота.

- Обсяг аудиторного навантаження: 14 годин.

- Семінарські заняття: «Оформлення ілюстративного матеріалу»,

«Бібліографічний опис джерел у списку літератури НДР», «Мова та стиль наукового тексту», «Опис методів та методик в НДР з психології»

- Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.

Бібліографічний пошук джерел з теми дослідження. Збір наукової інформації і оцінка фактичного матеріалу. Складання плану опису кожного структурного компоненту рукопису науково-дослідної роботи. Підготовка чернетки рукопису. Послідовність викладу матеріалів дослідження та подання текстового матеріалу. Мова та стиль тексту наукового дослідження. Рубрикація тексту Оформлення ілюстративного матеріалу: рисунків, таблиць, формул і символів, креслення, малюнків. Оформлення списку використаних джерел. Використання і оформлення цитат. Упорядкування додатків, приміток, допоміжних показників.

- Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6-10 годин.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Оформлення практичної частини до семінарських занять та підготовка до їх здачі.

Тема 5. Види НДР. Усні організаційні форми наукового спілкування. Публічний захист результатів свого наукового дослідження

- Форма занять: семінарські заняття, самостійна робота.

- Обсяг аудиторного навантаження: 6 годин.

- Семінарські заняття: «Різновиди НДР. Усні форми наукового спілкування», «Презентація та захист НДР».

- Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.

Форми відображення результатів НДР: повідомлення, тези, стаття, науковий звіт, дисертація, монографія, доповідь, реферат, автореферат. Усні організаційні форми наукового спілкування: науковий з'їзд, науковий симпозиум, наукова конференція, науковий виступ.

Презентація та захист студентами результатів своїх НДР.

- Обсяг самостійної роботи здобувачів: 30 годин.

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Оформлення практичної частини до семінарських занять та підготовка до їх здачі.

Модульний контроль 2

- Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).

- Обсяг аудиторного навантаження: 2 години

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.

- Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.

Підготовка до модульного контролю.

5. Індивідуальні завдання

Не передбачено навчальним планом

6. Методи навчання

Словесні, наочні, практичні.

7. Методи контролю

Поточний контроль (теоретичне опитування й розв'язання практичних завдань), модульний контроль (контрольні роботи за розділами курсу, колоквиум) та підсумковий (семестровий) контроль (залік).

8. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
<i>Змістовний модуль 1</i>			
Робота на семінарських заняттях	0...2	4	0...6 (сумарний бал за цим показником))
Письмові завдання до семінарських знать (№ 2-3)	0...6	1	0...6 (сумарний бал за цим показником
Модульний контроль	0...23	1	0...23
<i>Змістовний модуль 2</i>			
Робота на семінарських заняттях	0...2	5	0...7 (максимальна кількість балів за цим показником)
Письмові завдання до семінарських знать (№ 5, №8, №9, 10)	0...12	4	0...12 (сумарний бал за цим показником)
Колоквиум	0...20	1	0...20
Модульний контроль	0...25	1	0...25
<i>За семестр</i>			0...100

Прийнята шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка для екзамену, курсового проекту (роботи), практики
90-100	відмінно
75-89	добре
60-74	задовільно
01-59	незадовільно з можливістю повторного складання

Залік проводиться у вигляді тестування. Тест складається з 16 питань відкритого типу (за правильну відповідь на одне питання здобувач отримує 5 балів) та десяти питань закритого типу (максимальна кількість балів за відповідь на одне питання – 1).

Під час складання семестрового іспиту здобувач має можливість отримати максимум 100 балів.

Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру

Задовільно (60-74) – При виконанні модульних контрольних робіт без принципових помилок виконано не менш ніж 50 % від загальної кількості питань. Знати зміст основних понять. Вміти сформулювати закони логіки. Знати структуру наукового дослідження, його основні структурні елементи. Знати основні методи наукового дослідження. Розуміти від чого залежить вибір методів дослідження. За зразком оформлювати ілюстративний та бібліографічний матеріал. Без принципових помилок виконати НДР та представити її результати у вигляді тез. Своєчасно і без принципових помилок виконані та здані всі види письмових завдань до семінарських занять.

Добре (75-89) – Своєчасно і без принципових помилок виконані та здані всі види письмових завдань до семінарських занять. При виконанні модульних контрольних робіт без принципових помилок виконано не менш ніж 75 % від загальної кількості питань. Вміти пояснювати зміст основних понять. Вміти аналізувати чи наводити факти, застосовуючи теоретичні положення законів логіки. Знати структуру наукового дослідження, його основні структурні елементи. Вміти обґрунтовано пояснювати розташування кожного елементу в методологічній частині НД. Знати основні методи наукового дослідження. Розуміти від чого залежить вибір методів дослідження та без принципових помилок обґрунтовано пояснити його застосування. Самостійно оформлювати ілюстративний та бібліографічний матеріал. Вміти самостійно розв'язувати задачі прикладного характеру. Повністю відповідно до вимог виконати НДР у вигляді тез та з обґрунтуванням представити її результати у публічному захисті.

Відмінно (90-100) – Здати своєчасно всі завдання до семінарських занять без помилок. При виконанні модульних контрольних робіт без принципових помилок виконано не менш ніж 95 % від загальної кількості питань. Досконально знати теоретичний матеріал навчальної дисципліни та вміти застосовувати його при розв'язанні практичних завдань. Без принципових помилок виконати НДР та з обґрунтуванням представити її результати у публічному захисті.

9. Політика навчального курсу

Відпрацювання пропущених занять відбувається відповідно до розкладу консультацій, за попереднім погодженням з викладачем. Питання, що стосуються академічної доброчесності, розглядає викладач або за процедурою, визначеною у Положенні про академічну доброчесність.

10. Методичне забезпечення та інформаційні ресурси

Навчальні посібники, методичні рекомендації з проведення семінарських робіт тощо, які видані в Університеті знаходяться за посиланням:

1. Научитель, О. Д. Основи психолого-педагогічного дослідження:

коментарі, таблиці, ілюстрації / О. Д. Научитель, І. А. Бідюк,–
Харків : ХАІ. – 2015. – 56 с.

<https://library.khai.edu/catalog?mode=DocBibRecord&docid=510394312>

•Сторінка дисципліни знаходиться за посиланням:

<https://mentor.khai.edu/course/view.php?id=2194>

НМК з дисципліни

1. Плани лекцій
2. Плани семінарських занять з дисципліни «Методика організації наукового дослідження» та методичні вказівки щодо самостійної підготовки студентів до них.
3. Підручники, навчальні посібники.
4. Питання до контрольних заходів.
5. Каталоги інформаційних ресурсів

11. Рекомендована література

Базова

1. Безуглов, И. Г. Основы научного исследования / И. Г. Безуглов, В. В. Лебединский, А. И. Безуглов. – М. : Академический Проект, 2008. – 194 с.
2. Бочелюк, В. М. Методика та організація наукових досліджень з психології / В. М. Бочелюк, В. В. Бочелюк. – Київ : Центр учбової літератури, 2008. – 360 с.
3. Давыдов, В. Н. Методология и методика психолого-педагогического исследования / В. Н. Давыдов, П. И. Образцов,, А. И. Уман. – М.: Логос, 2006. - 128 с.
4. Научитель, О. Д. Основы психолого-педагогического исследования: коментарі, таблиці, ілюстрації / О. Д. Научитель, І. А. Бідюк,– Харків : ХАІ. – 2015. – 56 с.
5. Сергієнко, Л. П. Основы научных исследований у психології / Л. П. Сергієнко. – Київ : Професіонал, 2009. – 240 с.
6. Шейко, В. М. Організація та методика науково-дослідної діяльності / В. М. Шейко, Н. М. Гунтаренко. – Київ : Знання, 2006. – 360 с.
7. Шишка, Р. Б. Організація наукових досліджень та підготовка магістерських і дисертаційних робіт / Р. Б. Шишка. – Харків : Еспада, 2007. – 386 с

Допоміжна

1. Готтсданкер, Р. Основы психологического эксперимента: пер с англ. / Р. Готтсданкер. – М. : МГУ, 1982. – 464 с.
2. Голдстейн, М. Как мы познаем / М. Голдстейн, И. Голдстейн. – М. : Знание, 1984. – 256 с.
3. Ушаков, Е. В. Введение в философию и методологию науки / Е. В. Ушаков – М. : Экзамен, 2005. – 528 с.